

Nasjonalt minnested etter 22. juli 2011 Regjeringskvartalet, Oslo

av Jonas Dahlberg

22. juli 2011 ble 77 liv tatt i en terrorhandling i Norge. Åtte mennesker ble drept av en bombe som eksploderte i Regjeringskvartalet i Oslo, og 69 mennesker ble drept på AUFs sommerleir på Utøya. Vi lever i et stadig vanskeligere samfunnsklime, der sårbare grupper blir stilt opp mot hverandre. Vi har sett hvordan dette kan skape grobunn for ekstremisme og hat. Blant målene for dette hatet er sosiale bevegelser som historisk har arbeidet for økt likhet. Terrorangrepet som fant sted i Norge 22. juli 2011 demonstrerte dette i all sin grusomhet. Det midlertidige og det permanente minnestedet i Regjeringskvartalet i Oslo vil hedre de 77 ofrene og sørge for at minnet om dem lever videre, ved å ta opp forholdet mellom liv og ansvar.

Det midlertidige og det permanente minnesteidet består av ca. to tusen store steinheller ingravert med fem millioner navn. Navnene tilhører de 77 som døde, samt alle andre mennesker som var oppført i Folkeregisteret med bopel i Norge 22. juli 2011. Navnene til dem som mistet livet, vil bli ingravert med noen centimeter mer luft rundt seg. De fem millioner navnene vil ikke stå alfabetisk, men plasseres tilfeldig, side om side med hverandre. Ved første øyekast er det dermed fellesskapet som understrekes: Vi er alle mennesker, vi har alle et navn, vi var alle vitner akkurat denne dagen. På minnesteidet blir historier fortalt gjennom personlige møter, ved at de som kommer dit snakker sammen – venner, familiemedlemmer, fremmede. Se for eksempel for deg at et barn og en voksen besøker minnesteidet. Barnet spør: – Hvorfor ser noen av navnene annerledes ut? – den voksne forteller sin historie og en samtale mellom generasjonene settes i gang. Vi overleverer historien fra den ene generasjonen til den neste ved hjelp av rundt regnet fem millioner mennesker – fem millioner vitner.

Av respekt for ofrenes familie og venner er tanken i utgangspunktet å ikke inkludere gjerningsmannens navn blant de fem millionene. Hensikten med minnesteidet er ikke å vekke hat, frykt eller hevnlyst, snarere å understreke de besøkenes egen evne til å ta ansvar. Det er likevel en kompleks beslutning, og det er en beslutning samfunnet kan ta i fellesskap i løpet av de årene minnesteidet vil være på det midlertidige stedet.

Midlertidig minneste

Ved åpningen av det midlertidige minneste 22. juli 2017 vil konseptet for både det midlertidige og det permanente minneste bli lagt frem. Deretter vil minneste gradvis bli utvidet i løpet av de sju til ti årene det vil ta å gjenoppbygge Regjeringskvartalet. Etter hvert som de store hellene med inngraverte navn til det permanente minneste blir ferdige, blir de lagt til det midlertidige minneste ved høytidelige anledninger. Når alle hellene er plassert ut, danner de 77 stabler med navnene til dem som mistet livet, og alle andre innbyggere i Norge 22. juli 2011. Det midlertidige minneste vil ikke fremstå som et ferdig minneste; det er i konstant forandring og gjenspeiler en prosess der vi hedrer dem som døde. I kombinasjon med informasjonssenteret vil det midlertidige minneste fungere som et samlingssted som vil danne grunnlaget for det permanente minneste.

Permanent minnsted

Når det nye regjeringskvartalet er ferdig, vil stablene med steinheller på det midlertidige minnstedet bli flyttet og lagt ned i bakken og slik danne det permanente minnstedet. Navnene til de 77 som døde, samt alle andre mennesker som er var oppført i Folkeregisteret med bopel i Norge 22. juli 2011, vil danne en plass, et åpent rom for ettertanke og engasjement. De som kommer til det permanente minnstedet, vil kanskje lete etter sitt eget navn, eller navnet til et familiemedlem eller en venn. En slik leting berører et eksistensielt behov: hver enkelts søken etter sin plass i verden. Å se navnet ditt gravert inn i steinen er å få bekreftet at du eksisterte 22. juli 2011, og det at du er i stand til å dra dit og lete nå, bekrefter at du fremdeles er i live. Vi kan forestille oss at vi beveger oss gjennom minnstedet og lener oss frem for å se nærmere på navnene på steinhellene for å prøve å finne noen vi kjenner. Så støter vi på et navn med litt mer plass rundt seg, så et til. Det er et navn omgitt av luft, som et åndedrag, som tilhører et offer. Det er et slikt møte som har evnen til å omformulere den eksistensielle søkenen: For å finne meg selv, må jeg se og møte andre. Å finne seg selv betyr å stille seg ansikt til ansikt med en større sannhet: Det å leve innebærer et ansvar for andre. Det innebærer til og med ansvar for det som skjedde i Norge 22. juli 2011.

